

JUHI SOTSIAALSEKS VASTUTUSEKS

Guidance on social responsibility (ISO 26000:2010)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- rahvusvahelise standardi ISO 26000:2010 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles veebruaris 2011;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2012. aasta aprillikuu numbris.

Standardi on tõlkinud ja eestikeelse kavandi ekspertiisi on teinud MTÜ Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 33 „Juhtimissüsteemid“.

Standardi tõlkimise ettepaneku on esitanud EVS/TK 33, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus ning rahastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Standardi mõnedele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatähisega EE.

See standard on rahvusvahelise standardi ISO 26000:2010 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the International Standard ISO 26000:2010. It has been translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 03.100.01 Ettevõtte organiseerimine ja juhtimine üldiselt

Võtmesõnad: ettevõtte sotsiaalne vastutus, organisatsiooni sotsiaalne vastutus, vastutustundlik ettevõtlus, ühiskondlik vastutus

Hinnagrupp XA

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega:

Aru 10, 10317 Tallinn, Eesti; www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

SISUKORD

EESSÕNA	V
SISSEJUHATUS.....	VI
1 KÄSITLUSALA	1
2 TERMINID JA MÄÄRATLUSED	1
3 SOTSIAALSE VASTUTUSE MÕISTMINE	5
3.1 Sotsiaalse vastutuse ajalooline taust	5
3.2 Sotsiaalse vastutuse viimased arengusuunad	5
3.3 Sotsiaalse vastutuse omadused.....	6
3.4 Riik ja sotsiaalne vastutus	9
4 SOTSIAALSE VASTUTUSE PÕHIMÕTTED	9
4.1 Üldist.....	9
4.2 Vastutavus.....	9
4.3 Läbipaistvus.....	10
4.4 Eetiline käitumine	10
4.5 Huvirühmade huvide austamine.....	11
4.6 Seaduste austamine.....	11
4.7 Rahvusvaheliste käitumisharjumuste austamine	12
4.8 Inimõiguste austamine	12
5 SOTSIAALSE VASTUTUSE OMAKSVÕTT JA HUVIRÜHMADE KAASAMINE	13
5.1 Üldist.....	13
5.2 Sotsiaalse vastutuse omaksvõtt	13
5.3 Huvirühmade määratlemine ja kaasamine	15
6 SOTSIAALSE VASTUTUSE PÕHITEEMADE JUHIS.....	17
6.1 Üldist.....	17
6.2 Organisatsiooni valitsemine	19
6.3 Inimõigused	21
6.4 Tööjõukasutus	30
6.5 Keskkond.....	36
6.6 Aus tegutsemine.....	42
6.7 Tarbijaküsimused	45
6.8 Kogukonna kaasamine ja arendamine.....	53
7 JUHISED SOTSIAALSE VASTUTUSE LÕIMIMISEKS ORGANISATSIOONI	60
7.1 Üldist.....	60
7.2 Organisatsiooni omaduste seos sotsiaalse vastutusega	61
7.3 Organisatsiooni sotsiaalse vastutuse mõistmine	62
7.4 Sotsiaalse vastutuse organisatsiooni lõimimise praktikad	65
7.5 Sotsiaalse vastutuse alane kommunikatsioon	66
7.6 Sotsiaalse vastutusega seotud usaldusväärse suurendamine	69
7.7 Sotsiaalse vastutusega seotud tegevuste ja praktikate ülevaatamine ja täiustamine	70
7.8 Sotsiaalse vastutuse alased vabatahtlikud algatused.....	72
Lisa A(teatmelisa) Näited sotsiaalse vastutuse alastest vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest	75
Lisa B(teatmelisa) Lühendid	88
Kirjandus.....	89

Joonised

Joonis 1 — ISO 26000 ülevaade	IX
Joonis 2 — Seos organisatsiooni, selle huvirühmade ja ühiskonna vahel	14
Joonis 3 — Seitse põhiteemat	18
Joonis 4 — Sotsiaalse vastutuse lõimimine organisatsioonis	61

Tekstikastid

Tekstikast 1. Kokkuvõttev info selle rahvusvahelise standardi kasutaja abistamiseks	X
Tekstikast 2. Sooline võrdõiguslikkus ja sotsiaalne vastutus	7
Tekstikast 3. ISO 26000 ning väikesed ja keskmise suurusega organisatsioonid (VKO-d)	8
Tekstikast 4. Kaassüü mõistmine	12
Tekstikast 5. Sotsiaalse vastutuse eelised	19
Tekstikast 6. Rahvusvaheline inimõiguste ülddeklaratsioon ja teised põhilised inimõiguste-alased kokkulepped	21
Tekstikast 7. Lapstööjõud	29
Tekstikast 8. Rahvusvaheline Tööorganisatsioon	30
Tekstikast 9. Töötajate-juhtkonna ühiskomiteed tervishoiu ja tööohutuse alal	35
Tekstikast 10. Näited kliimamuutustega kohanemise tegevustest	41
Tekstikast 11. ÜRO tarbijakaitsejuhised	46
Tekstikast 12. Kliendivaidluste lahendamine	51
Tekstikast 13. Aastatuhande arengueesmärgid	54
Tekstikast 14. Kogukonna arengusse panustamine organisatsiooni põhitegevuse kaudu	55
Tekstikast 15. Sotsiaalse vastutuse alane aruandlus	68
Tekstikast 16. Sertifitseeritavad algatused ning majanduslike või äriliste huvidega seotud algatused	74
Tekstikast 17. Kinnitus ISO-poolse toetuse puudumise kohta	76

EESSÕNA

ISO (International Organization for Standardization) on ülemaailmne rahvuslike standardimisorganisatsioonide (ISO rahvuslike liikmesorganisatsioonide) föderatsioon. Tavaliselt tegelevad rahvusvahelise standardi koostamisega ISO tehnilised komiteed. Kõigil rahvuslikel liikmesorganisatsioonidel, kes on mingi tehnilise komitee pädevusse kuuluvast valdkonnast huvitatud, on õigus selle komitee tegevusest osa võtta. Selles töös osalevad käsikäes ISO-ga ka rahvusvahelised, riiklikud ja valitsusvälised organisatsioonid. Kõikides elektro-tehnika standardimist puudutavates küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnika-komisjoniga (IEC).

Rahvusvahelised standardid kavandatakse ISO/IEC direktiivide 2. osas esitatud reeglite kohaselt.

Tehniliste komiteede põhiülesanne on rahvusvaheliste standardite koostamine. Tehnilistes komiteedes vastu-võetud rahvusvahelised standardikavandid saadetakse hääletamiseks rahvuslikele liikmesorganisatsioonidele. Avaldamine rahvusvahelise standardina nõuab, et hääletusel osalenud rahvuslikest liikmesorganisatsioonidest kiidaks selle heaks vähemalt 75 %.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse subjekt. ISO-t ei saa pidada vastutavaks sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise eest.

ISO 26000 on välja töötanud ISO/TMB sotsiaalse vastutuse töögrupp.

Selle standardi väljatöötamisel kasutati huvirühmapõhist lähenemist, kaasates eksperte enam kui 90 riigist ja 40 rahvusvahelisest või laia haardega regionaalsest organisatsioonist, mis tegelevad erinevate sotsiaalse vastutusega seotud valdkondadega. Ekspertid esindasid kuut erinevat huvirühma: tarbijad, valitsus, tööstus, töötajad, valitsusvälised organisatsioonid ning teenindus-, tugi-, ja uuringuorganisatsioonid, akadeemikud jt. Lisaks pöörati tööühmi moodustades tähelepanu tasakaalule arenenud riikide ja arengumaade vahel ning soolisele tasakaalule. Vaatamata pingutustele tagada erinevate huvirühmade osalemise tasakaal ei õnnestunud saavutada täielikku ja õiglast tasakaalu erinevate tegurite tõttu, nagu ressursside olemasolu ja inglise keele oskus.

SISSEJUHATUS

Organisatsioonid üle maailma ning nende huvirühmad on üha enam teadlikud sotsiaalse vastutuse vajadusest ja kasuteguritest. Sotsiaalse vastutuse eesmärk on panustada jätkusuutlikku arengusse.

Organisatsiooni toimimine ühiskonna suhtes, milles see tegutseb, ning mõju looduskoskkonnale on muutunud kriitilisteks teguriteks organisatsiooni üldise edukuse ning efektiivselt tegutsemise võimekuse mõõtmisel. See omakorda peegeldab kasvavat pühendumist tervete ökosüsteemide, sotsiaalse võrdsuse ning organisatsioonide hea haldamise tagamisele. Pikemas perspektiivis sõltuvad organisatsiooni tegevused maailma ökosüsteemide tervisest. Organisatsioonid on ka erinevate huvirühmade suureneva järelevalve all. Taju ja reaalsus organisatsiooni edukusest sotsiaalse vastutuse alal mõjutab muuhulgas organisatsiooni

- konkurentsivõimet;
- mainet;
- võimekust köita ning hoida töötajaid, liikmeid, kliente, koostööpartnereid või tarbijaid;
- töötajate moraali, pühendumuse ja tootlikkuse säilimist;
- usaldusväärsust investorite, omanike, doonorite, sponsorite ja finantskogukonna seas;
- suhet teiste ettevõtete, avaliku sektori, meedia, tarnijate, teiste organisatsioonide, klientide ja ümbritseva kogukonnaga.

See rahvusvaheline standard annab juhise sotsiaalse vastutuse põhialuste osas, sotsiaalse vastutuse mõistmiseks ja huvirühmade kaasamiseks, sotsiaalse vastutuse põhivaldkondadest ja teemadest (vt tabel 1) ning organisatsiooni sotsiaalse vastutuse lõimimiseks organisatsioonis (vt joonis 1). Standard rõhutab sotsiaalse vastutuse alaste tulemuste ning edusammude olulisust.

Standard on mõeldud kasutamiseks erinevat tüüpi organisatsioonidele nii avalikus, era- kui ka mittetulundus-sektoris, sõltumata sellest, kas organisatsioon on väike või suur ning kas tegutsetakse arenenud või arengu-maades. Kuigi kõik standardi osad ei pruugi olla võrdselt kasutatavad igat tüüpi organisatsioonides, on põhiteemad olulised igale organisatsioonile. Kõik põhiteemad hõlmavad paljusid valdkondi ning iga organisatsioon peab ise määratlema, millised valdkonnad on temale olulised käsitleda, tehes seda isiklike kaalutlustega ning suheldes huvirühmadega.

Avaliku sektori organisatsioonid, nagu kõik teised organisatsioonid, võivad soovida seda standardit kasutada. Samas ei ole see mõeldud asendama, teisendama või mis tahes viisil muutma riigi ülesandeid.

Iga organisatsiooni julgustatakse seda standardit kasutades olema veelgi sotsiaalselt vastutustundlikum.

Arvestades, et organisatsioonid on sotsiaalse vastutuse lõimimisel erinevatel tasemetel, on see standard mõeldud kasutamiseks nii neile, kes alles alustavad sotsiaalse vastutusega kui ka neile, kes on selle rakendamisel enam kogenud. Algajale võib olla seda standardit kasulik lugeda ja rakendada kui sotsiaalse vastutuse aabitsat, samas kui kogenud kasutaja võib soovida kasutada seda olemasoleva praktika parendamiseks ning sotsiaalse vastutuse jätkuvaks lõimimiseks organisatsioonis. Kuigi standard on mõeldud nii lugemiseks kui ka kasutamiseks tervikuna, võivad lugejad, kes otsivad spetsiifilist infot sotsiaalse vastutuse alal, leida abi tabelist 1. Tekstikast 1 annab standardi kasutajale abiks teemade ülevaatliku kokkuvõtte.

See rahvusvaheline standard annab vaid juhiseid ning ei ole mõeldud ega sobi sertifitseerimiseks. Mis tahes pakkumine sertifitseerimiseks ISO 26000 järgi või väide sertifitseerimisest ISO 26000 järgi näitab standardi mõtte ja eesmärgi valesti tõlgendamist.

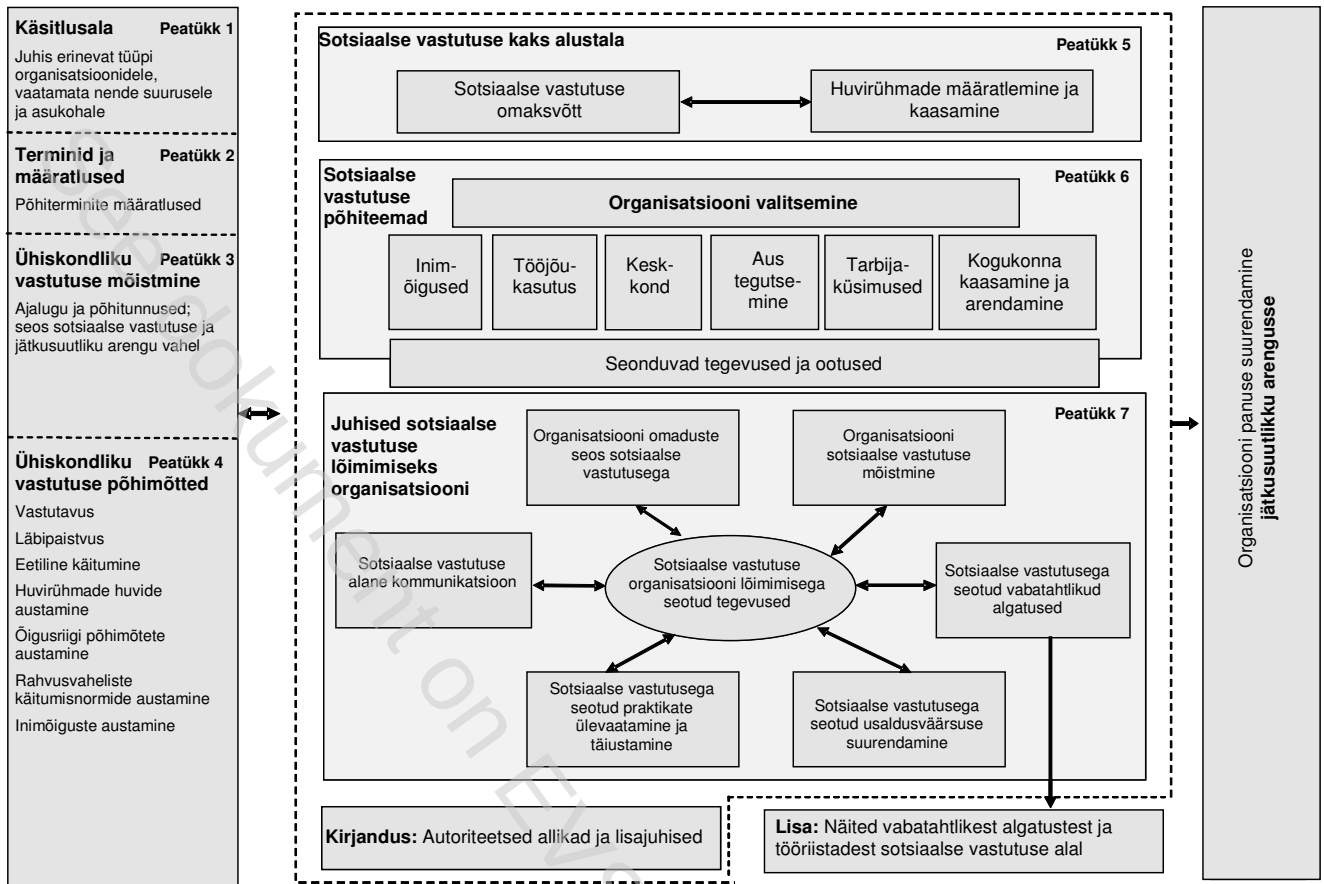
Viide mis tahes vabatahtlikule algatusele või töövahendile lisas 1 ei tähenda ISO heakskiitu või erilise staatuse andmist nimetatud algatusele või töövahendile.

Tabel 1 — ISO 26000 ülevaade

Peatüki pealkiri	Peatüki number	Peatüki sisukirjeldus
Käsitlusala	Peatükk 1	Määratleb standardi käsitlusala, selle piirangud ja väljajätmised.
Terminid ja määratlused	Peatükk 2	Määratleb põhiterminid, mis on sotsiaalse vastutuse mõistmisel ning selle standardi kasutamisel fundamentaalse tähtsusega.
Sotsiaalse vastutuse mõistmine	Peatükk 3	Kirjeldab olulisi tegureid ja tingimusi, mis on mõjutanud sotsiaalse vastutuse arengut ning mis jätkuvalt mõjutavad selle olemust ja praktikat. Samuti kirjeldatakse sotsiaalse vastutuse kontseptsiooni – selle tähendust ning rakendamist organisatsiooni suhtes. Peatükk sisaldab ka juhiseid selle standardi kasutamiseks väikese ja keskmise suurusega organisatsioonidele.
Sotsiaalse vastutuse põhimõtted	Peatükk 4	Tutvustab ja selgitab sotsiaalse vastutuse põhimõtteid.
Sotsiaalse vastutuse omaksvõtt ja huvirühmade kaasamine	Peatükk 5	Käsitleb kahte sotsiaalse vastutuse praktikat: organisatsioonipoolset sotsiaalse vastutuse omaksvõttu ning huvirühmade määramist ja kaasamist. Annab juhised seose mõistmiseks organisatsiooni, huvirühmade ja ühiskonna vahel, samuti juhised sotsiaalse vastutuse põhiteemade ja valdkondade ning organisatsiooni mõjuala ära tundmiseks.
Sotsiaalse vastutuse põhi-teemade juhised	Peatükk 6	Selgitab sotsiaalse vastutuse põhiteemasid ning nendega seotud küsimusi (vt tabel 2). Iga põhiteema puhul on esitatud infot selle käsitlusala ja seose kohta sotsiaalse vastutusega, seonduvad põhimõtted ja kaalutlused ning seotud tegevused ja ootused.
Juhised sotsiaalse vastutuse loomimiseks organisatsiooni	Peatükk 7	Esitab juhised sotsiaalse vastutuse loomimiseks organisatsiooni. Juhised sisaldab: organisatsiooni sotsiaalse vastutuse mõistmist, sotsiaalse vastutuse loomimist organisatsioonis, sotsiaalse vastutusega seotud kommunikatsiooni, sotsiaalse vastutusega seotud usaldusväärse parandamist, tulemuste ja edukuse hindamist ning ka sotsiaalse vastutusega seotud vabatahtlike tegevuste hindamist.
Näited sotsiaalse vastutuse alastest vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest	Lisa A	Esitab valiku vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest, mis on seotud sotsiaalse vastutusega ning mis käsitlevad ühe või mitme põhiteema aspekte või sotsiaalse vastutuse loomimist organisatsioonis.
Lühendid	Lisa B	Sisaldab standardis kasutatud lühendeid.
Kirjandus		Sisaldab viiteid usaldusväärsetele rahvusvahelistele töövahenditele ning ISO standarditele, millele on standardi tekstis viidatud kui algallikale.

Tabel 2 — Sotsiaalse vastutuse põhiteemad ja küsimused

Põhiteemad ja küsimused	Jaotis
Põhiteema: Organisatsiooni valitsemine	6.2
Põhiteema: Inimõigused	6.3
Küsimus 1: Nõuetekohane hoolsus	6.3.3
Küsimus 2: Inimõiguste riskiolukorrad	6.3.4
Küsimus 3: Kaassüü vältimine	6.3.5
Küsimus 4: Kaebuste lahendamine	6.3.6
Küsimus 5: Diskrimineerimine ja haavatavad rühmad	6.3.7
Küsimus 6: Kodanikuõigused ja poliitilised õigused	6.3.8
Küsimus 7: Majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused	6.3.9
Küsimus 8: Põhimõtted ja õigused tööl	6.3.10
Põhiteema: Tööjõukasutus	6.4
Küsimus 1: Töökoht ja töösuhe	6.4.3
Küsimus 2: Töötingimused ja sotsiaalkaitse	6.4.4
Küsimus 3: Sotsiaalne dialoog	6.4.5
Küsimus 4: Töötervishoid ja -ohutus	6.4.6
Küsimus 5: Inimeste areng ja koolitus töökohal	6.4.7
Põhiteema: Keskkond	6.5
Küsimus 1: Saastamise vältimine	6.5.3
Küsimus 2: Jätkusuutlik ressursikasutus	6.5.4
Küsimus 3: Kliimamuutuste leevendamine ja kohanemine	6.5.5
Küsimus 4: Keskkonnakaitse, bioloogiline mitmekesisus ja loomulike elukeskkondade taastamine	6.5.6
Põhiteema: Aus tegutsemine	6.6
Küsimus 1: Korruptsioonivastatus	6.6.3
Küsimus 2: Vastutustundlik poliitiline kaasatus	6.6.4
Küsimus 3: Aus konkurents	6.6.5
Küsimus 4: Sotsiaalse vastutuse edendamine väärtusahelas	6.6.6
Küsimus 5: Omandiõiguse austamine	6.6.7
Põhiteema: Tarbijaküsimused	6.7
Küsimus 1: Aus turundus, faktipõhine ja erapooletu informatsioon ning ausad lepingulised praktikad	6.7.3
Küsimus 2: Tarbija tervise ja ohutuse tagamine	6.7.4
Küsimus 3: Jätkusuutlik tarbimine	6.7.5
Küsimus 4: Klienditeenindus ja -tugi, kaebuste ning vaidluste lahendamine	6.7.6
Küsimus 5: Kliendiandmete kaitse ja privaatsus	6.7.7
Küsimus 6: Ligipääs olulistele teenustele	6.7.8
Küsimus 7: Haridus ja teadlikkus	6.7.9
Põhiteema: Kogukonna kaasamine ja arendamine	6.8
Küsimus 1: Kogukonna kaasamine	6.8.3
Küsimus 2: Haridus ja kultuur	6.8.4
Küsimus 3: Töökohtade loomine ja oskuste arendamine	6.8.5
Küsimus 4: Tehnoloogia areng ja ligipääsetavus	6.8.6
Küsimus 5: Jõukuse ja sissetuleku loomine	6.8.7
Küsimus 6: Tervis	6.8.8
Küsimus 7: Sotsiaalsed investeeringud	6.8.9

Joonis 1 — ISO 26000 ülevaade

Joonis 1 annab ülevaate ISO 26000st ning on mõeldud abistama organisatsioone standardi kasutamise mõistmiseks. Järgnevad punktid annavad juhise standardi kasutamiseks.

- Pärast sotsiaalse vastutuse olemuse ning seose mõistmist jätkusuutliku arenguga (peatükk 3), soovitatakse organisatsioonil üle vaadata sotsiaalse vastutuse põhimõtted, mida kirjeldatakse peatükis 4. Sotsiaalse vastutuse praktiseerimisel peaks organisatsioon tunnustama ning järgima neid põhimõtteid, nagu ka iga põhiteemaga seotud spetsiifilisi põhimõtteid (peatükk 6).
- Enne sotsiaalse vastutuse põhiteemade ja küsimuste ning nendega seotud tegevuste ja ootuse (peatükk 6) analüüsi peaks organisatsioon käsitlema kaht sotsiaalse vastutuse alustõde: sotsiaalse vastutuse omaksvõtt oma mõjualas ning huvirühmade kindlaksmääramine ja kaasamine (peatükk 5).
- Kui sotsiaalse vastutuse põhimõtetest on aru saadud ning põhiteemad ja asjakohased ning olulised sotsiaalse vastutuse küsimused on määratletud, peaks organisatsioon loomima sotsiaalse vastutuse oma otsustesse ja tegevustesse, kasutades 7. peatükis antud juhiseid. See hõlmab selliseid tegevusi nagu sotsiaalse vastutuse loomimine organisatsiooni poliitikatesse, organisatsioonikultuuri, strateegiatesse ning toimingutesse; sisemise pädevuse tõstmine sotsiaalse vastutuse alal; sotsiaalse vastutuse alase sise- ja väliskommunikatsiooni korraldamine; sotsiaalse vastutuse alaste tegevuste ja praktikate regulaarne ülevaatus.
- Edasised juhised sotsiaalse vastutuse põhiteemade ning loomimispraktika alal on saadaval usaldusväärsustest allikatest (kirjandus) ning erinevatest vabatahtlikest algatustest ja töövahenditest (mille mõned näited on esitatud lisa A).

Sotsiaalse vastutuse käsitlemisel ning praktiseerimisel on organisatsiooni ülimaks eesmärgiks suurendada oma panust jätkusuutlikku arengusse.

Tekstikast 1. Kokkuvõttev info selle rahvusvahelise standardi kasutaja abistamiseks

ISO defineerib standardi kui konsensuse alusel koostatud ja tunnustatud asutuse poolt vastuvõetud dokumendi, milles tuuakse reeglid, juhtnõõrid ja omadused tegevuste või nende tulemuste kohta üldiseks ja korduvaks kasutamiseks ja mis on suunatud korrastatuse optimaalse taseme saavutamisele antud kontekstis (ISO/IEC juhend 2:2004^[39], määratlus 3.2).

ISO terminoloogia (põhineb ISO/IEC direktiivide 2. osal, 2004, lisa H).

See standard ei sisalda kohustusi ning seepärast ei kasutata sõna „peab“, mis ISO mõistes tähendab kohustust. Soovituste juures kasutatakse sõna „peaks“. Mõnes riigis on mõned ISO 26000 soovitused kajastatud seadustes ning on seega kohustuslikud.

Sõna „võib“ kasutatakse, et märkida, et midagi on lubatud. Sõna „saab“ kasutatakse, märkimaks, et miski on võimalik, s.t organisatsioon või indiviid saab midagi teha.

Rahvusvaheline juhiseid andev standard ei sisalda nõudeid, kuid võib sisaldada soovitusi.

ISO/IEC direktiivide 2. osas defineeritakse soovitusi kui „dokumendis olevat väljendust, mille kohaselt mitme võimaluse puhul on üht soovitatud kui eriti sobivat, ilma teisi välja toomata või välja jätmata, või teatud tegutsemisviis on eelistatav, kuid mitte tingimata kohustuslik või (negatiivses mõttes) teatud võimalus või tegutsemisviis on iganenud, kuid mitte keelatud.“

Mõisteid, mida ei ole 2. osas määratletud, kasutatakse üldises tähenduses, n-ö sõnastikutähenduses.

Teatmelisa eesmärk (põhineb ISO/IEC direktiivide 2. osal, 2004, 6.4.1)

Teatmelisa A annab lisainfot, mille eesmärk on aidata mõista ning kasutada dokumenti; see ei ole juhise osa ning sellele ei ole standardi tekstis viidatud. Lisa A esitab valiku olemasolevatest vabatahtlikest sotsiaalse vastutuse alastest algatustest ja töövahenditest. See esitab mõningad näited ning pöörab tähelepanu ka kättesaadavatele lisajuhistele, aidates kasutajal võrrelda oma tegevusi teiste organisatsioonide omadega. Asjaolu, et algatus või töövahend on esitatud lisa A, ei tähenda, et ISO seda algatust või töövahendit tingimata soovitaks.

Kirjandus

Kirjanduse loetelu, mis on selle standardi lahutamatu osa, esitab infot, mis aitab määratleda ja leida tekstis viidatud dokumente. See koosneb viidetest rahvusvahelistele töövahenditele, mida peetakse selle standardi soovitude usaldusväärseimaks allikaks. Need töövahendid võivad sisaldada täiendavaid juhiseid või informatsiooni; ISO 26000 kasutajaid julgustakse nendega tutvuma sotsiaalse vastutuse paremaks mõistmiseks ning rakendamiseks. Viited on esitatud teksti sees nurksulgudes olevate numbritena ülaindeksina.

MÄRKUS Viidete numbrid ei ole esitatud tekstis esineva järjekorra alusel. Esmalt on loetletud ISO dokumendid ning seejärel ülejäänud dokumendid tähestikulises järjekorras väljaandva organisatsiooni järgi.

Tekstikastid

Tekstikastid esitavad lisajuhiseid või illustreerivaid näiteid. Kastis olevat teksti ei tohiks käsitleda vähemolulisena võrreldes muu tekstiga.

1 KÄSITLUSALA

Standard annab juhiseid erinevat tüüpi, eri suuruse ja asukohaga organisatsioonidele, käsitledes järgmiseid valdkondi:

- a) sotsiaalse vastutuse kontseptsioon, terminoloogia, definitsioon;
- b) sotsiaalse vastutuse taust, trendid ja omadused;
- c) sotsiaalse vastutusega seotud põhimõtted ja praktikad;
- d) sotsiaalse vastutuse põhiteemad ja küsimused;
- e) sotsiaalse vastutuse loimimine, rakendamine ja edendamine organisatsioonis ning tegevuspoliitika ja praktika kaudu organisatsiooni mõjuala ulatuses;
- f) huvirühmade kindlaksmääramine ja kaasamine;
- g) sotsiaalse vastutusega seotud kohustuste, tulemuste ning muu seonduva teabe kommunikeerimine.

Standard aitab organisatsioonidel panustada jätkusuutlikku arengusse ning püüab neid julgustada tegema seadustest enam, aktsepteerides, et seaduste täitmine on organisatsiooni fundamentaalne kohustus ning nende sotsiaalse vastutuse oluline osa. Standard püüab ka aidata kujundada ühtset arusaama sotsiaalsest vastutusest ning täiendada, mitte asendada varasemaid sotsiaalse vastutusega seotud algatusi.

ISO 26000 standardit rakendades on soovituslik võtta arvesse kohaliku ühiskonna, looduskeskkonna, kultuurilise, poliitilise ning ettevõtluskeskkonnaga seotud mitmekesisust. Lisaks on oluline arvestada ka majanduskeskkonna seisundi erinevusi, järgides samal ajal rahvusvahelisi käitumisnorme.

See standard ei ole juhtimissüsteemi standard. See ei ole mõeldud ega ole sobilik rakendamiseks sertifitseerimiseks, regulatiivsel või lepingulisel eesmärgil. Igasugune pakkumine sertifitseerimiseks või kinnitus ISO 26000 standardi põhjal sertifitseeritud olemisest on selle standardi eesmärgi mõttes väärkasutus. Kuna standard ei sisalda nõudeid, siis oleks igasugune sertifitseerimine standardiga vastuolus.

ISO 26000 standard on mõeldud juhiseina organisatsioonidele sotsiaalse vastutuse alal ning seda võib kasutada ka poliitika kujundamisel. Samas on oluline arvestada, et Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu (Marrakechi lepingu) kontekstis ei tohi seda standardit käsitleda kui „rahvusvahelist standardit“, „juhendit“ või „soovitust“. Samamoodi ei saa eeldada, et meede on kooskõlas WTO kohustustega. Oluline on ka tähele panna, et standardi eesmärgiks ei ole olla alus seadusandlikeks meetmeteks, kaebusteks, kaitseks või teisteks rahvusvahelisteks, riiklikeks või muu tasandi (kohtu)menetlusteks ning sellele ei tohi viidata kui rahvusvahelise tavaõiguse arengu tõendile.

Standard ei ole takistus täpsemate või rangemate nõuetega või muud tüüpi rahvuslike standardite loomiseks.

2 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kehtivad alljärgnevalt nimetatud terminid ja määratlused.

2.1

vastutavus/aruandekohustus (*accountability*)

kohustus anda oma otsuste ja tegude kohta aru organisatsiooni juhtorganitele, võimudele ja huvirühmadele

2.2

tarbija (*consumer*)

avalikkuse liige, kes ostab või kasutab kinnisvara, tooteid või teenuseid isiklikuks tarbeks

2.3

klient (*customer*)

organisatsioon või avalikkuse liige, kes ostab või kasutab kinnisvara, tooteid või teenuseid äriliseks, isiklikuks või avalikuks otstarbeks